

WE SRZODĘ Dnia 4. Maja, ROKU 1763.

N^o

18.

WARSZAWSKIE
TYGO-

EXTRAORDYNARYINE
DNIOWE

WIADOMOSCI,

Tak dla łatwiejszego sposobu w Rządach Publicznych Handlu,
y partykularnego dobra wszystkim, iako też w nau-
kach, y rzeczach innych Ludziom do wiedze-
nia potrzebne.

Z Pozwoleniem Najjaśn: Krola JMci, y Zwierzchności Jego.

Art. I.

Wiadomości od Dworu Kro- lewskiego.

Ostatnia stacya Najjaś: Krola JMci
była dnia 30. Elipsi w Miałteczku
Pforten, gdzie sie z Drezna Najjaś:
Familia Krolowska naprzeciw wyjeź-
dzając Krolowi JMci zgrupowała.
Tam też przed kilka dni stanęła z War-
szawy JW. Jmość Pani Grafowa Mni-

szchowa Marszałkowa Nadworna Ko-
roonna, dla uczynienia na eżył go po-
rządku, na przyjęcie Najjaś: Pana y
całej Najjaś: Familii. Dnia zaś 31.
Ejuzd. m. Obywatele Rezydencyi Sa-
skiej, więc y niż li przez sześć lat,
z prezencyi Najjaśkawizego PANA
Ogłoszeni, w samych fr sukach smut-
kach y nie szczęśliwych zostając, mieli
szczęście pierwty raz Najjaśkawizę
Twarz Najjaś Pana wepóz ni wypo-
wiedzianą oglądać radością.

Xiążę Jmśc Prymas, bawiwszy się kilka tu jeszcze dni, po pożegnaniu Nayiaś: Krola Jmci dnia 28. *E'apfi*, z tąl wyiechał do Skierniewic. Tegoż samego dnia wieczorem Jmśc Pan Hetman Wielki Koronny wraz z Jeymcią swoią prz. prawiwszy się na Pragę, tamże nocował, y nazajutrz z wielu zaproszonemi Panami ziadłszy obiad, w podróż się udał do Białegostoku.

Art: 2.

Rzeczy do handlu Należące.

Cena Gdańska, za którą na Szpiklerzach przedaiaę zboża, y Sol do Szpiklerzow kupuia.

Pszenica po Zł: Pruskich	220.	230.
<i>Ditto</i> Czerwona po Z.	240.	aż do 245.
Pszenica ktora iest wraz różnego ko-		
loru po Złó:	- 250.	aż do 255.
<i>Ditto</i> Biała po Złot.	270.	280.
Zyto po Zł:	-	160 170.
Jęczmień - - -	150.	160.
Słód - - -	250.	240.
Hreczka - - -		
Owies po Zł:	105.	110.
Groch biały - - -		
Gorch śniadawy - - -		
Jagły po Zł:	350.	aż do 380.
Hreczana kasza po Z.	260.	270.
Sol świętego Ubefa	115.	120.
Sol Lisbońska - - -		
Sol Francuska po Zł:	80.	aż do 90.
Sol Szkotzka po Zł:	-	90.

Art: 3.

Rzeczy ktore są do przedania.
w Kantorze Adressow.

Kareta wzgodna, na dwie Osoby, y Kilka Tuzinow kart Francuskich Wiedeńskich iest do przedania, da Gza o nich Wiadomość w Kantorze Adressow. Gdzie różne nowe y stare Niemieckie, Francuskie, y Włoskie Księgi, iako też Angielskie, Francuskie y Włoskie Koperiztychy są do przedania.

Artykuł 4.

Ludzie potrzebujący służby.

Zyczy sobie pewny być w Pałacu iako Burgrabia, iezeli ktory Pan takiego potrzebujący, o nim informowany będzie w Kantorze Adressow.

Art. 5.

O Promocyi pewnych Osob.

Nayiaś: Krol Jmśc P. N. M. *post Ascensum* Jmci Pana Starzeński go, Jmci P. Drwęskiego Regenta Grodzkiego Konińskiego Pifarza m Ziemiemskim Poznańskim, Jmci P. Eugeniusza *Corsuni* zaś Kapitana Regimentu Infanteryi Buławy Polney Koronney Oberst-Lieutenantem w tymże Regimencie, a po dobrowolnym ustąpieniu Jmci P. Datkę Pufkownika Artyleryi Koronney y Kommendanta Fortecy Kamieńca Podolskiego, Jmci Pana Po-

tockiego Starostę Smotryckiego Pułkownikiem teyż Artyleryi Koronney, po dobrowolnym ustąpieniu zaś Jmci Pana Zboinskiego, Starosty Kowalskiego, Pułkownika y Sekretarza Artyleryi Koronney, Jmci Pana Kickiego Podczaszego Zakroczymskiego z pensją 8000. Sekr. tarzem, y Jmć Pana Szycmberga Pułkownikiem Teyż: Artyleryi, Jmć Pana Ignacego Woronicza po dobrowolnym ustąpieniu Jmć Pana Woynicza Stolnikiem Owruckim, Jmć Pana Paprockiego po dobrowolnym ustąpieniu Jmć P. Jabłonowskiego Łowczym Łęczyckim, Jmć Pana Jana Franciszka Ponceta Konfyliarzem y Inspektorem skarbu Kleynotow Krolewskich, Jmć Pana Daniela Schepke Zegarmistrzem nadwornym, y Jmć Pana Skałkiego Aptekarzem Nadwornym łaskawie nominować raczył.

~ ~ ~ ~ ~

Stateczność Termometra.

1763. *Mr. de Reaumur.*

Kwiec:	Rano.	Połudn.	Wieczor.
21	6 w.o	6 w.o	5½ w.o
22	2 -	11½ -	7½ -
23	6 -	12 -	8½ -
24	5 -	13½ -	4½ -
25	3½ -	10 -	3 -
26	3½ -	9 -	0 -
27	2 -	8 -	3 -

Mr. Farenheit.

Kwiec:	Rano.	Południe	Wieczor
21	45 G.	45 G.	41½ G.
22	36 -	57 -	48½ -
23	45 -	65½ -	56 -
24	43 -	62 -	40 -
25	39 -	54 -	38½ -
26	38 -	51 -	32 -
27	27 -	50 -	38 -

UWIADOMIENIE.

W tych dniach Autor Wiadomości tych extraordinarynych z Zamku, przeprowadzi się do Marywilu, Aukcyja zaś tym czasem odprawi się w starym Zamku u Jeymość Pani Schulerowy Tapicerki Krolewskiej, poki w Marywilu naznaczona Jemu na Aukcyję sala nie będzie prożna. Sklep zaś na Księgi w Marywilu będzie *Nom: 7.*

Kontynuacya Wiadomości tych Extraordinarynych na czas nieiaki odtąd ustanie, dla niedostatku prenumerantow, y dla krzywdy przez to Autora, którą ma do tych czas dla nieodbytu onych, poki tyle się nie naydzie Prenumerantow, że się expensa nadgrodzi. To iednak przy zachowaniu sobie mocy Przywileiu od Najiaś: Krola Jmci na to nadanego.

Jmć Pan Baron Höpke, Poseł Szwedzki Extraordinaryny, chcąc z tą w tych dniach do Dr. zna wyjechać, wiadomo czyni wszystkim, gdy każdy do niego albo do służących jego ma-

iący pretensją, wcześniej się o nią upominal.

Kilka temu Miesiący, iak pewny tu w Warszawie mieszkaący Duchowny Imieniem Wawrzyniec Zeltzam list napisał do Konfysorza Praskiego, Respons na ten list leży tu już od Miesiąca, lecz o Rezydencyi Jmci X. Zeltzama do tych czas dowiedzieć się nie można było, i że liby więc kto się dowiedział gdzie mieszka, że by Jmci X. Zeltzama otym uwiadomił, aby w Kantorze Adresow o tymże liście się dowi dział, gdzie doskonałą odbierze wiadomość.

W Domu J-y Mość P Rychterowy za Otwockiem, u Chrysty na Degnera, gratis się rozdaie Katalog Książ, które ią do pożyczania, w którym się oraz wyraża iakim się sposobem Książki te pożyczają.

*****

Pardon obiecany od Krola Jmci Szwedzkiego, dla wszystkich Dezertersow Wojskowych y Morskich.

My ADOLF FRIDRIK z Bożey Łaski Szwedow Gotow y Wandalow KROL &c.

W iadomo czyniemy: chociaż z obojliwym nieukontentowaniem słyszemy, że rożni z poddanych naszych, tak od Regimentow iako też od

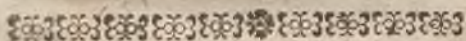
Admiralicyi y inni przez czas przeszley wojny do cudzych się przenieśli Kraiow, y do tych czas tam zostają, przez co nietylko powinność swoię, którą nam y Krolestwo winni są, przestąpili, ale też na niełaske y karę zasłużyli, którąśmy w tey materiy stanowiłi; przecież że by w samey rzeczy doznali, iak wielce pragniemy promowować dobro poddanych naszych y użyzyć tym, którzy tym sposobem zgrzetyli, łaski naszej y Krolewskiej; czego już przez Pardon nasz wydany *de 1. Martii 1758. de 9. Martii 1759. y de 18. Martii 1761.* zbiegłym od Regimentow y admiralicyi ludziom łaskawe y dostateczne daliśmy warunki y dewody; y tak daley mocą niniejszego listu łaskawie deklarujemy z łaski naszej Krolewskiej, że wszyscy z krolestwa naszego do tych czas zbiegli z pod Infanteryi, Dragonii tak od Regimentow lądowych iako y morskich, wszyscy wo untaryusz y Maytkowie od wszelkiej kary y zarzutu, których się przez swoje oddalenie stali uczestnikami, wolnemi będą; Jeżeli a Data wydania tego listu nasz go rachując w rok dobrowolnie do Krolestwa z kąd uszli powroczą. Jako też w łaskawey tey dyspozycyi naszej wyrażamy w powszeczności wszystkich z kraiu tego ludzi, którzy, chociaż żadnego występku nie popełnili, przecież niegodziwym sposobem z Krolestwa uszli. Tacy, czyli teraz pod inszą zostają Potencją, y w innych Panow w służbie, przecież jeżeli wznaczonym wyżej wyrażonym czasie dobrowolnie do Kraiu powroczą, nietylko

tylko od wszelkiej kary, ale też od werbunku wolnemi będą, y każdy z nich tak, jako naylepiej wie, pożywienia swęgo szukać, wszelką będzie miał wolność. Gdyby zaś kto przestrodze y fałsze naszym Król wkię miał być przeciwny, sam tobie winien będzie, gdyby *Casu quo* i go dostano, kiedy sprawiedliwy Dekret w d. 1. g. rygoru Praw nad nim do skutku przyprowadzony y wypełniony będzie. Podług czego &.

*Dań w Sztokholmie w Radzie,
Dnia 4. Lutego R. 1763.*

Sing: ADOLF FRIDRYK
(L. S.)
Olof de Nakreü.

RZECZY DO NAUK
NALEŻĄCE.

Kontynuacya o karze pijaństwa.

Dyspozycye takowe przeciw pijaństwu były te, y są w wielu innych Państwach. w Kobergu, w Margalstwie Brandeburskim, w Xięstwie Magdeburgskim w Prowincyach Duńskich, y innych naysuromsze na występki ten postanowione były prawa.

A Ktoż z tych przyczyn nie pozna, że pijaństwo jest występki, który popełniony bez kary być nie powinien? pokazują się bowiem oczywiście z wspomnianego prawa, że Sędzia, który swię powinność przestąpić niechce, korniecznie pijaństwo karać powinien. Bo co prawa każą. Sędzia wykonać jest obowiązany, chyba takowe ordynacye prz. z nowe jakie prawa, wcale zniesione były. Jeżeli co pewnego o karze występku tego twierdzić chcemy; tedy z Praw wyż y wyrażonych tyle się pokazują, że kara na takie Osoby zostawiać się sumiennemu rozśadkowi Sędziego, czyli na worek czyli też więzienie występca takowy ma być karany. Prawa Państw Niemieckich każą, żeby Osoby podlejsze y prostego stanu na ciele karane były. Prawa zaś saskie ordynują częścią na takowe Osoby karę pieniężną, częścią karę według zdania Sędziego.

Naydujemy w Pismach Prawodawcow, że pijaństwo u. prostych ludzi częścią więzieniem, częścią pieniędzmni karane było. *Karpsonius* w spomina o Dekrecie, w którym przestępca po upominaniu pijaństwo porzucić nie chcący przez dni sześć na więzienie przy chlebie y soli był osądzony, y dotego mu grożono wygnaniem z własnego kraiu, jeżeliby nałogu swęgo porzucić nie chciał.

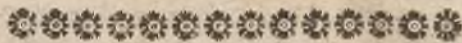
Przeciwnym sposobem, kiedy ludzie godniejsi występki ten popełniają osobliwie w kompanii y na bankiach, pokazuje się z Prawa, że ich na 20. Talerow sztrofu osądzić trzeba.

Ci zaś, którzy na Urzędach iakich zstają, kiedy w tę zbrodnią w padają, według prawa z Urzędu zrzuceni być mają. Mniemamy zatem, że do powinności *Advocati Fisci* należy donieść o tym Rządzcę tego kraju, y na wolę tego potym będzie, pisanicę odsądzić od Urzędu albo nie.

Pianstwo wielce nieprzystoyną rzeczą jest dla Rządzcę, y można mówić, rzeczą naypodleyszą. Bo iakże temu, który rozumu swego używać ma, do panowania nad ludem swoim y do użczęśliwienia go, może być rzecz przystoyna, że się w taką okoliczność y stan w prawia, gdzie rozumu zupełnie używać nie potrafi? iakże przystoi na tego, który chce być od poddanych swoich uszanowany, kiedy się pianstwu odda, które człowieka często godnym śmiechu czyni? Przylodzi nam na pamięć zewtydem i sprawiedliwe postąpienie Ateńczyków, którzy według prawa Solona, Rządzcę swego na śmierć ogdziili, kiedy pianstwu był podległy. Yu nas prawa o tym różne, na iednym onych tyko schodzi wypisaniu.

A coż będą mieli tacy za staranie w wykorzenieniu pianstwa, kiedy albo sami do niego są przyłożeni, albo przynaymni y iuż są zwyczajni na nie bez ukarania patrzeć, y z tym za naymniejszy niemieć występku. Jeżeli

tedy pianstwo w famey rzeczy i st kary goone; Zaiście w żadnym kraju bez ukarania popełnione być niepowinno.

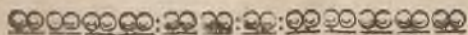
I formacya o używaniu Manny y rodzaju iey.

Manna ma ziarną nakształt żyta y iakież łupiny iedno troche w ziarnach krotsza od żyta, lecz co do grubości daleko mnieysza, iedne bowiem ziarno żyta waży tyle, iako 5. ziarno manny. W łupinach naydług się małe ziarnka, które ledwie połowę t y długości mają, którą ma żyto, których szesnaście dopiero tyle ważą iako iedno dobre ziarno żyta.

Trawa, na ktorey rośnie manna, zowie się trawa owfiana, bo poki owies młody y zielony, podobny i st do teyże trawy. Naydne się takowa trawa, na łakach, y na niskich miejscach w Polszcze, Prusach, Śląsku, Brandeburgii y na innych miejscach, bywa na łokieć długa, y ma na wierzchu, na dwadzieścia y więcy kłofow. *Lafel* ią w koperztychu odrylować dał in *Flora Puffica* pag: 108. kwitnąć zwykła, a w Lipcu siemie mannowe zbierac

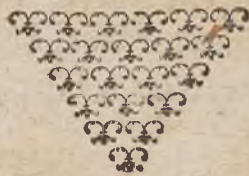
rać trzeba przed wschodem słońca na rosie siem cienki n włotianym, czyli płocienkiem. Zbierane siemie one trzeba suszyć na słońcu. potym tłuć wstępnie na wiłgotny siemie pokł grubsze z niego nie upadną łupiny, potym powrotnie zmieszac one ziarna z drobny m sian m albo such m liściami lafkowami wstępnie, y tłuć pokł ze wlyztkiem nie będą czyłte. Te tedy tak oczyszczzone ziarna naylepszą są kaszą.

Sposob, żeby kto po Ospy nie bardzo był ospowaty, to jest: żeby k mu gesta ospa twarzy nie barazo oszpeciła.

Kiedy się ospa już dobrze wysypie y wielkimi się staia, albo weale już materya iaką wrzody w sobie maia; trzeba wziac mialko utfluczoney kredy ze świeżą śmietaną, zrobic z tego niby cialto y kłasc na twarz y skoro cialto to ufcenie, zdiac y świeże polozyć. A ten sposob sprawuie, że się chory nie drapie, gdyż śmietana świerzbie nie uspokoi, a zaś kreda nieznaczenie blizny z ospy pochodzące z gładza. Doświadczenia w tym

pożalany miały skutek; przyczyna też tego skutku weale łatwa do poięcia, ponieważ y kreda y śmietana są chłodzącą materya. Ludzie niektorzy w ospie dziecion swoim rece wiżac zwykli, żeby się drapać nie mogły, inacz yby bowiem dla ustawicznego świerzbiecia odarli, ale to mało co do rzeczy przyda, materya bowiem owa zaiadliwa często daley się wliżiera, kiedy wyprowadzona nie będzie, z kąd złe takowe stae się gorzym. Niewspominaiac o tym że: kto obcy tego nie zgadnie, gdzie się owa materya zaiadliwa głębiey wdziera, zwlascza, ki dy mu chory o bolu y świerzbieciu swoim powiedzieć nie potrafi. Cialto tedy to z kredy y śmietany albo świeżego nie słońego malka, w tym punkcie są bardzo pomocne; A pod czas panniącey ospy, tym ktorzy ospy ieszcze nie mieli, potrzebne krwie czyszczenie y laxowanie.

Znayduie się w Warszawie w Adressow y Aukcyi Kantorze, u Jego-Mości Pana Michała Gröla Kommissarza Jego Krolewskiej Mości.

*Autor Wiadomości tych , które przez niektóry czas
ustaną drukować, czyni to uwiadomienie.*

Jeżeliby z Jch-Meściow niektóry , życzył sobie w iedney
Księdze mieć zebrane wszystkie Wiadomości przez ten czas
Drukowane, w których iednakże nie mało ciekawości do-
czytać się może: Niechay się dowie o nich w Kantorze
Adressow, u Jmci Pana Michała Gröla Kommissarza J.K.M.
w Marywilu w Iklepie, *Sub Numero 7.*

Prz
fo

P
Krol
miz
D
Brac
K. K
watn
Teg
prez